

Гайворонська міська рада
Український державний центр національно-патріотичного виховання,
краєзнавства та туризму учнівської молоді (м. Київ)
Департамент культури та туризму
Кіровоградської обласної державної адміністрації (м. Кропивницький)
Відділ культури, туризму та культурної спадщини
Гайворонської міської ради Кіровоградської області (м. Гайворон)
Національний авіаційний університет,
кафедра міжнародного туризму та країнознавства (м. Київ)
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
кафедра географії та методики її навчанням (м. Умань)
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
кафедра географії (м. Вінниця)
Федерація спортивного туризму України (м. Київ)
Асоціація збереження історії залізниць України (м. Київ)
Комунальний заклад «Гайворонський краєзнавчий музей»
Гайворонської міської ради Кіровоградської області (м. Гайворон)
Комунальна установа «Гайворонський центр професійного розвитку
педагогічних працівників» Гайворонської міської ради Кіровоградської області (м. Гайворон)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ТУРИСТИЧНИЙ БРЕНД
ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО
ІМІДЖУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»,
яка проводиться в рамках Всеукраїнського туристичного
фестивалю залізничної ретро-техніки «ГАЙ ГУДЕ»**

26-28 травня 2023 року

Гайворон
2023

УДК – 338.48(477.65)(06)

T86

*Затверджено до друку науково-методичною радою
КУ «Гайворонський центр професійного розвитку педагогічних працівників»
Гайворонської міської ради
(Протокол № 2 від 12 травня 2023 р.)*

Редакційна колегія:

Пошенко Ю. В. – заступник міського голови з питань діяльності виконавчих органів (соціальна сфера); **Касьяненко В. О.** – директор КУ «Гайворонський центр професійного розвитку педагогічних працівників» Гайворонської міської ради (відповідальний редактор); **Браславська О. В.** – доктор педагогічних наук, професор, зав. кафедри географії та методики її навчання, УДПУ імені Павла Тичини; **Денисик Г. І.** – доктор географічних наук, професор кафедри географії ВДПУ ім. М. Коцюбинського; **Колотуха О. В.** – доктор географічних наук, професор, зав. кафедри туризму та авіаційних перевезень, ЛА НАУ (заступник відповідального редактора); **Ситник О. І.** – кандидат географічних наук, доцент, УДПУ імені Павла Тичини (відповідальний секретар); **Соболенко А. А.** – начальник відділу культури, туризму та культурної спадщини Гайворонської міської ради; **Хлевнюк О. Я.** – директор КЗ «Гайворонський краєзнавчий музей» Гайворонської міської ради; **Петричук О. І.** – науковий консультант Eurotec KONEČNÝ, Чехія (технічний секретар).

T86 *Туристичний бренд як чинник формування позитивного іміджу територіальних громад: (проводиться в рамках туристичного фестивалю «GoodoK_Fest»): зб. матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Гайворон, 26-28 трав. 2023 р.) / Гайворонська міська рада, Департамент культури та туризму Кіровоградської обласної державної адміністрації, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини [та ін.]; [редкол.: Пошенко Ю. В., Касьяненко В. О., Браславська О. В. [та ін.]]. Умань: Візаві, 2023. – 262 с.*

До збірника матеріалів конференції ввійшли доповіді та тези, якими охоплено широкий спектр географічних досліджень туристського спрямування. Під час роботи конференції висвітлено такі питання: дослідження історичної спадщини Гайворонщини, видатні краєзнавці регіону; геотуризм як можливість пізнання унікальності регіону; теоретичні, методичні та організаційні основи спортивного туризму; сучасні аспекти розвитку зеленого туризму Гайворонщини; стан туристської інфраструктури Гайворонщини: проблеми і перспективи.

УДК – 338.48(477.65)(06)

©Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини, 2023

Войтків П.С.,

*канд. геогр. наук, доцент кафедри
конструктивної географії і
картографії.*

Іванов Є.А.,

*д. геогр. наук, професор, завідувач
кафедри конструктивної географії і
картографії,*

*Львівський національний університет
імені Івана Франка*

e-mail: eugen_ivanov@email.ua

ВОДОГОСПОДАРСЬКЕ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В МЕЖАХ ВЕЛИКОМОСТІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОГО РАЙОНУ

У водогосподарському землекористуванні Великомоствіської громади спостерігаються риси антропогенних впливів: забруднення водно-болотних земель, тобто несанкціоноване водовідведення як приватними особами, так і підприємствами; утворення стихійних сміттєзвалищ на території, які займають прилеглі території до цих земель; гідромеліоративні та осушувальні роботи; нераціональне використання цих земель за цільовим призначенням. Все це призвело до втрати багатьох первісних та непорушених площ водно-болотних земель. Саме тому актуальним вважаємо вивчення та аналіз сучасного стану водогосподарського землекористування та змін, які відбулися у його структурі. Важливим пунктом є виділення заходів, які повинні покращити та стабілізувати водогосподарське землекористування.

Великомостівська громада знаходиться в межах Червоноградського району Львівської області. Територія громади відновиться до Західноєвропейської рівнини, Поліської провінції зони мішаних лісів, Бузького Малого Полісся. Північна частина громади відноситься до Ратинського Полісся, а на південна – до Желдецького Полісся [2, 4]. Гідрографічна мережа представлена річкою Рата та її притоками – Болотня, Свиня і Желдець. В межах громади є штучні водотоки, ставки та відкриті заболочені землі.

У гідрогеологічному відношенні територія громада характеризується наявністю підземних вод у горизонтах четвертинних відкладень та мергельної товщі. Четвертинний водоносний горизонт поширений в пісках, який залягає на глибині від 0,2 (на заплаві р. Рати) до 6 м. Потужність водоносного горизонту становить 6–12 м, води переважно безнапірні, водотривом є глини і мергель [5]. Частково джерелом водопостачання у громаді є індивідуальні колодязі, які розкривають верхні водоносні горизонти, що не захищені від забруднення поверхневими і дощовими стоками. Рівневий режим ґрунтових вод відзначає сезонна непостійність і залежить від метеорологічних чинників і режиму р. Рата. Водозабезпечення підприємств виконується за рахунок свердловин глибиною від 45 до 90 м, що використовують підземні води тріщинуватої зони мергельної товщі крейдового віку. Якість води є придатною для виробничих потреб [5].

Водогосподарське землекористування є типом використання земельних ділянок, що зайняті річками, озерами, водосховищами, болотами, прибережними захисними смугами, гідротехнічними, водогосподарськими спорудами та каналами, береговими смугами водних шляхів з метою раціонального використання вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та виснаження [3].

До земель водного фонду, що є об'єктами водного землекористування, належать землі, зайняті річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, а також островами, що не вкриті лісами; прибережними захисними смугами вздовж річок та навколо водойм, окрім земель, зайнятих лісами; гідротехнічними, іншими водогосподарськими спорудами та каналами та землі, відведені під смуги відведення для них; береговими смугами водних шляхів. З метою створення сприятливого режиму функціонування водних об'єктів навколо них встановлюються водоохоронні зони [1].

Водогосподарське землекористування представлене вивченням і аналізом структури водно-болотних земель. В межах Червоноградського району ці землі займають площу 9 325,43 га, або 3,11 % від його загальної площі. Площа цих

ресурсів в межах громади складає 1 041,65 га і за останні роки є незмінною, а частка становить 3,34 %, тобто є дещо вищою по відношенню району в цілому.

Найбільше водно-болотних земель є в межах Великомоствівської міської ради, площа яких за останні 12 років є незмінною і складає 351,44 га (4,15 %). Дещо менші площі цих земель маємо на територіях Двірцівської (168,11 га) і Бутинської (191,50 га) сільських рад. Найменше забезпеченими є території, які знаходяться на півдні громади: Боянецька (92,1 га) і Купичвольська (92,1 га) сільські ради (табл. 1).

Таблиця 1

Водно-болотні землі Великомоствівської територіальної громади, га [6]

Адміністративне утворення	роки	водно-болотні землі, га	води, га	у тому числі під				відкриті заболочені землі, га
				природними водотоками (річками та струмками), га	штучними водотоками (каналами, колекторами, канавами), га	озерами, прибережними замкненими водоймами, га	ставками, га	
Великомоствівська міська рада	2008	351,4	255,4	51,0	190,7	4,0	9,7	96,0
	2020	351,4	255,4	51,0	190,7	4,0	9,7	96,0
Бутинська сільська рада	2008	191,5	150,5	45,0	81,5	2,0	22,0	41,0
	2020	191,5	150,5	45,0	81,5	2,0	22,0	41,0
Двірцівська сільська рада	2008	168,1	143,1	26,0	104,1	5,0	8,0	25,0
	2020	168,1	143,1	26,0	104,1	5,0	8,0	25,0
Реклинецька сільська рада	2008	147,4	137,0	15,0	113,6	1,4	7,0	10,4
	2020	147,4	137,0	15,0	113,6	1,4	7,0	10,4
Боянецька сільська рада	2008	91,1	72,6	1,2	69,1	0,9	1,4	18,5
	2020	91,1	72,6	1,2	69,1	0,9	1,4	18,5
Купичвольська сільська рада	2008	92,1	57,3	17,1	40,2	0	0	34,8
	2020	92,1	57,3	17,1	40,2	0	0	34,8
Великомоствівська громада	2008	1041,6	815,9	155,3	599,2	13,3	48,1	319,3
	2020	1041,6	815,9	155,3	599,2	13,3	48,1	319,3

Серед водно-болотних земель переважає категорія «води», яка в межах громади має площу 815,9 га. Щодо адміністративних утворень громади, то найбільші площі представлені в межах Великомоствівської (255,4 га) міської ради, Бутинської (150,5 га), Двірцівської (147,1 га) та Реклинецької (137,0 га)

сільських рад. Самі ж заболочені землі на території громади мають менші площі – 319,3 га. Найбільше цих земель на території Великомоствівської (96,0 га) міської ради, Бутинської (41,0 га) і Купичвольської (34,8 га) сільських рад. На територіях інших сільських рад їх площі є меншими (див. табл. 1).

У категорії «води» переважають штучні водотоки. Зокрема, їх площа в межах громади стабільна і становить 599,2 га. Найбільші їх на території Великомоствівської міської ради (190,7 га), дещо менше – у Реклинецькій (113,6 га) і Двірцівській (104,1 га) сільських радах. Найменші їх площі в межах Купичвольської (40,2 га) і Боянецької (69,1 га) сільських рад. Природні водотоки займають значно менші площі. Вони залишаються незмінними і становлять 155,3 га. Найбільше цих земель на території Великомоствівської (51,0 га) міської ради та Бутинської (45,0 га) сільської ради, а найменше – Боянецької (1,2 га) сільської ради.

Ще менші площі займають ставки, які по громаді мають площу 48,1 га. Найбільші площі ставків маємо на території Бутинської (22,0 га) сільської ради. В інших адміністративних утвореннях їх значно менше або відсутні. Озера та прибережні замкнені водойми на території громади займають площу всього 13,3 га, і в основному представлені на території Двірцівської (5,0 га) сільської і Великомоствівської (4,0 га) міської ради (див. табл. 1).

Аналіз водно-болотних земель вказує на добре їхнє забезпечення по території. Сама територія добре пронизана руслами основних річок, наявні значні за площею штучні водойми, природні водотоки і заболочені території. Винятком є тільки ті роки, які є посушливими, особливо у літній сезон. В такий ситуації річки місцями частково або повністю пересихають, а сама нестача води у річках призводить до пересихання колодязів, тому у останні роки широкої популярності набула свердловинна система водопостачання.

Важливим пунктом водогосподарського землекористування є вивчення та аналіз розподілу водного фонду Великомоствівської громади за категоріями користувачів. Найбільші користувачі земель водного фонду належить до категорії землі запасу та землі, не надані у власність та постійне користування –

466,4 га (44,79 %). Найбільша площа користувачів цієї категорії представлена в межах території Великомоствівської (127,7 га, 36,34 %) міської ради (табл. 2).

Таблиця 2

Розподіл водного фонду Великомоствівської територіальної громади за категоріями користувачів, чисельник – у га, знаменник – у відсотках від загальної площі [6]

Категорії землекористувачів, землевласників	Боянецька сільська рада	Бутинська сільська рада	Великомостівська міська рада	Двірцівська сільська рада	Купичвольська сільська рада	Реклинська сільська рада	Великомостівська громада
Сільськогосподарські підприємства	–	<u>22,00</u> 11,49	–	–	–	–	<u>22,00</u> 2,10
Громадяни, яким надані землі у власність і користування	–	–	<u>9,74</u> 2,77	<u>5,010</u> 2,98	–	–	<u>14,75</u> 1,42
Заклади, установи, організації	–	–	–	<u>2,00</u> 1,19	–	–	<u>2,00</u> 0,19
Частини, організації, навчальні заклади оборони	–	–	<u>4,00</u> 1,14	–	–	–	<u>4,00</u> 0,38
Лісогосподарські підприємства	<u>38,40</u> 42,15	<u>67,00</u> 34,99	<u>155,00</u> 44,10	<u>64,00</u> 38,07	<u>45,70</u> 49,62	<u>8,00</u> 5,43	<u>378,10</u> 36,30
Водогосподарські підприємства	<u>1,20</u> 1,32	<u>45,00</u> 23,50	<u>55,00</u> 15,65	<u>28,10</u> 16,72	–	<u>25,10</u> 17,03	<u>154,40</u> 14,82
Землі запасу та землі, не надані у власність та постійне користування	<u>51,50</u> 56,53	<u>57,50</u> 30,02	<u>127,70</u> 36,34	<u>69,00</u> 41,04	<u>46,40</u> 50,38	<u>114,30</u> 77,54	<u>466,40</u> 44,79
Всього земель	<u>91,10</u> 100	<u>191,50</u> 100	<u>351,44</u> 100	<u>168,11</u> 100	<u>92,10</u> 100	<u>147,40</u> 100	<u>1041,65</u> 100

Лісогосподарським підприємствам належить 378,10 га (36,40 %). Найбільше ця категорія також, представлена в межах Великомоствівської (155,0 га, 44,10 %) міської ради. Водогосподарські підприємства займають 154,40 га (14,82 %). Ще менші площі належать сільськогосподарським підприємствам (22,0 га, 2,10 %) і громадянам, яким надані землі у власність і користування (14,75 га, 1,42 %). Відносно розподілу площ по адміністративних утвореннях за категоріями користування, то в більшості вони є як представлені, так й відсутні.

Водогосподарське землекористування у Великомоствівській громаді має виражені риси певних антропогенних впливів. Серед заходів, які що покращать та збалансують водогосподарське землекористування слід виділити: змінити

політику екстенсивного використання водно-болотних земель; зберегти площі водних і заболочених земель та використовувати їх в туристичних і рекреаційних цілях; накладати штрафи за несанкціоноване забруднення цих земель, тобто дотримуватись лімітів щодо водовідведення як приватними особами, так і підприємствами; ліквідувати, не допускати та штрафувати за утворення стихійних сміттєзвалищ на території, які займають прилеглі території до цих земель.

Список використаних джерел

1. Водний кодекс України. Київ : Національний книжковий проект, 2012. 80 с.
2. Геоecологія Львівської області: монографія / Ю. Андрейчук, Л. Безручко, В. Біланюк та ін. / за заг. ред. Є. Іванова. Львів: Простір-М, 2021. 606 с.
3. Паньків З. П. Система класифікаційних категорій землекористування. *Вісник Львівського ун-ту. Серія географічна*. 2011. Вип. 39. С. 260–266.
4. Природні ресурси Львівщини / Матолич Б. М., Ковальчук І. П., Іванов Є. А. та ін. Львів: ПП Лукашук В. С., 2009. 120 с.
5. Стратегія розвитку Великомоствівської об'єднаної територіальної громади на 2020–2027 роки. Великі Мости, 2019. 104 с.
6. Форми 6-зем за 2008 і 2020 рр. / Фондові матеріали Головного управління Держгеокадастру у Львівській області. Львів, 2021.

УДК: 37.145:338.49

Врадій О.О.,
*КЗ «Кіровоградський обласний
центртуризму, краєзнавства та
екскурсій учнівської молоді»,
м. Кропивницький
email: vradij353@ukr.net*

ВПЛИВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ АСПЕКТІВ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ НА ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ

У статті розкриваються проблеми розвитку психолого-педагогічних аспектів у сфері рекреаційно-туристичного виховання з метою ознайомлення більшої кількості інструкторів щодо використання методики формування всебічно гармонійної особистості вихованця; обґрунтовано загальну проблему

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ТУРИСТИЧНИЙ БРЕНД
ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО
ІМІДЖУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»,
яка проводиться в рамках Всеукраїнського туристичного
фестивалю залізничної ретро-техніки «ГАЙ ГУДЕ»**

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 24.05.2023 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Ум. друк. арк. 15,17

Тираж 100 прим. Замовлення № 143

Видавничо-поліграфічний центр «Візаві»
20300, м. Умань, вул. Тищика, 18/19, вул. Небесної Сотні 1/2

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 2521 від 08.06.2006.

тел. (04744) 4-64-88, 3-51-33, (067) 104-64-88

vizavi-print.jimdo.com

e-mail: vizavi008@gmail.com

vizavi003@gmail.com